

לפתח שומר רובץ

הקונסיירי' הריהו מוסד פריסאי שאין משלו בכל העולם, ממש כמו הבריות התת-קרקעיות. החפר-פרות האנושיות. הקיימות רק בפאריס. ומי שלא ראה אותן — לא יבין לעולם את ויקטור הוגו.

הבית, ללא אזהרה מוקדמת, ומכניס את המכתבים או החלב. בשעת מעשה הוא משתדל בדרך כלל להפתיע את הדיירים במצבים הפחות נעימים ופחות צפויים. הוא מעיף עין אל חדר המיטות ואל חדר הרחצה, ואם אינו דמות חומקת בחפזו, לא ישכח לרשום זאת לפניו.

אם הדייר הוא בלתי אהוד, הוא עלול לסבול מהפרעות בקבלת המכתבים, וכמה מהחשובים שבהם עלולים להיעלם באופן מסתורי. וברור ומובן מאליו שהקונסיירי' יודע בדיוק מתי וממי מקבל כל דייר מכתבים.

אם יש בבית ילדים, הם מבליים בדרך כלל בכוח של הקונסיירי' כאשר הוריהם יוצאים מהבית. שם הם שומעים פרטים מאלפים על התנהגותם של כמה וכמה מהדיירים, ומצטיידים ברכוש שיעזור להם בדרכם בחיים.

אין זה נכון לומר שהקונסיירי' הוא מטבע ברייתו אדם רע. הקונסיירי' אינו טוב ואינו רע, הוא מוסד. ואם יש צורך בחברה מתוקנת במוסד שיפקח עין על מעשי בני האדם — ביחוד לאחר שבני האדם המעטים להאמין באלוהים — הרי הקונסיירי' ממלא תפקיד זה על הצד היותר טוב.

שנאה עוברת בירושה

ב כל מקרה של אי נעימות יכול הקונסיירי' להיות לתועלת רבה. אם יש לך תלונות נגד הדואר, אם מכתב רשום או כסף שנשלח אליך לא הגיע, אם יש צורך בשינוי פרט כלשהו בתעודות שלך, הרי הדבר הטוב ביותר הוא ללכת לאותו מקום עם הקונסיירי'. כל המעצת יבוא על תיקנו תוך שניות, כי בכל מקום יש יראת-כבוד עצומה אל הקונסיירי' ומלה אחת מפיו שקולה כנגד כל דוקומנט או חתימה או כל הבל פרוצדוראלי אחר. מובן מאליו שכל זה עולה כסף.

שנאה כבושה ואילמת שוררת בין דיירי כל בית שהוא בפאריס ובין הקונסיירי'. אפילו בעל הבית שונא אותו, מאחר שאין לו כל זכות בעלות עליו — הוא אינו המעביד. איש אינו המעביד. איש לא הזמין אותו לבוא. הוא בא מאליו. איש אינו יודע מתי כאשר קונסיירי' מת, הוא מוריש את מקומו לאחר, ותיכף לאחד ההלוחה מופיע אחיו התאום באותו הכוך. שום שינוי לא מתחולל. השנאה הכבושה הזאת בין שני המחנות יכולה ללבוש צורות שונות, אך תישאר כבושה לעולם.

יצור אנושי מפותח

מ סיבה שאינה ברורה לי, וממעמקים בלתי נודעים, מגיח פעמיים גיצוף של גרש כלשהו מפניו החתומים של הקונסיירי': ברגע כזה הוא מסוגל להשליך נתח בשר לחתול, ללשף כלב מאחורי אוזניו או למלמל משהו לעצמו. רגע כזה חולף מהר.

אמרנו כבר שהקונסיירי' הוא בדרך כלל אשה. זה נכון מבחינה סטטיסטית, אך לא יותר. הוא אינו יוצא אף פעם מהבית, חוץ מאשר לכנסיה. ברחוב לא רואים אותו. ברחוב רואים רק את היצורים הנאים העוסקים במלאכות נאות. הקונסיירי' הוא כמו תת-המתרגל לבית מסויים ואינו ידיר ורע לשום נפש חיה בעולם. הוא כמו הטבע, החיים, כל אחד יכול לראות אותו ואיש אינו מבין את פשרו. הוא ההתגשמות החיה של הצדדים האפלים והעמוקים ביותר בגנפם של האדם. הוא המצפון ואפילו האלוהים, וזאת ללא שמץ של גוזמה. מפני שאיש חוץ מאלהים, המצפון והקונסיירי' אינו יודע מה מתרחש בחדר האמבטיה.

בכמה בתים חדשים ניסו להכניס רובוט במקום הקונסיירי'. הרובוט פותח את הדלת, מקשר אותך בטלפון פנימי עם הדירה שבאת לבקר, ובמקרה של תשובה חיובית הוא פותח עוד דלת. אולם הרובוט אינו מציץ בחדר המיטות, ובכלל אין לו שכל. זה מוכיח שהקונסיירי' בעצמו אינו רובוט, אלא יצור אנושי מפותח.

חוץ מזה הכל בסדר כנא, ובקרוב יתחיל לרדת שלג. אולי גם גשם, מי יודע.

מתחת לחלון, או בפשטות לצלצל בפעמון הדלת. קודם כל צריך לראות את הקונסיירי' ולהשביע את רצונו.

אם אתה בא לבקר ידיד, למשל, או, במקרה הגרוע, ידידה — עליך לפנות אל הקונסיירי' ולומר לו את חפצך, בדיוק הנמרץ ביותר, ככל האפשר. הקונסיירי' יעיף בך מבט בוחן, יאמר לך לאיזה קומה לעלות, ויילחח אותך בעיניו עד שהדלת תיסגר אחריו. אם תשים משהו בכפו, הוא עלול להיראות אדיב. בדרך כלל אין הקונסיירי' עונה לשאלות הבאות מפיו של אדם בלתי מוסמך לכך.

הוא יודע הכל

ד יירי הבית יכולים להיות עניים או אמידים, מלח הארץ או אנשים בעלי מעמד חברתי — כולם ללא יוצא

המהלל, בלחץ אינסטינקט עמוק, יעיפו עין חוששת אל עבר הקונסיירי' בכל פעם שהם עולים במדרגות אל דירתם. אין כל אפשרות שהקונסיירי' לא יידע מה עשה הבעל בזמן שאשתו היתה בחופשה.

הקונסיירי' יודע תמיד מה מספר המכונית שעצרה לפני הבית ולקחה את האשה לתיאטרון כאשר הבעל היה בחופשה. הוא יודע מה עושות המשרות, ומי הם ידידיו של הסטודנט החשוד בעל הפרצוף האוריינטאלי המתגורר בעליית-הגג. אם הוא חבר באגודה לשחזור אפגניסטן, למשל, הרי יש כל הסיכויים ששמות כל חברי האגודה מופיעים בתיק קטן בפרפקטורה.

הקונסיירי' אינו רואה בעין יפה ביקורי לילה. מוזאת אין להסיק שהוא רואה בעין יפה ביקורי יום. זה רחוק מהאמת. אולם הקונסיירי' הוא אלטרואיסט, והוא פוקח עין ורזיה גם לתופעות בלתי אהודות.

במקום אלוהים

ב דרך כלל מחזיק בידי הקונסיירי' צרור מפתחות לכל הדירות בבית. הוא מקבל ומחלק את החלב, המכתבים, או כל סחורה אחרת הנשלחת אל הדיירים. בשעות קבועות או בלתי קבועות הוא פותח במפתח שביו כל דירה מדירות

פ ארים היא העיר האסתטית בעולם. אפילו החלוקה המעמדית קיימת על יסודות אסתטיים ולא כלכליים, שלא לדבר על תורשה ומשפטים קדומים ושאר הבלים. בפאריס עוסקים הגברים הנאים והנשים היפות במלאכות נאות, ואילו הגברים המכוערים והנשים המכוערות עוסקים כולם, ללא יוצא מהכלל, במלאכות מכוערות. גם ברחוב אתה מוצא את החלוקה הקיצונית הזאת בין כיעור ויוטי, ללא משרה.

בבולבאר דה קאפוסיין, בהאבר-קומארטן ובשאנא-אילזה אפשר לראות אך ורק נשים יפות, אלגנטיות, ולא אהסס לומר מושלמות ביותר, בכל המעלות. בעוד שבקרונוא הרכבת התחתית, למשל, אפשר לפגוש יצורים ללא תואר כלשהו, שאמלאה השמלה לעולם לא היית מבחין באנושי שבהם.

מי שלא ראה את מנקבות הכרטיסים במטרו, הקבורות יום יום שמונה שעות מתחת לאדמה, לא יבין לעולם את ויקטור הוגו. בריות מעין אלה, חפרפרות אנושיות, קיימות רק בפאריס. באיטליה, למשל, אתה יכול להבחין על נקלה בניצוף אנושי בעיניו של כל פוחת, מגנן רחוב או למשל, חרשת אילמת פושטת יד. האנגלי הממוצע הוא בעל סבר פנים נוח, ונראה אנושי למעלה מכל ספק. אולם כאן, בפאריס, שולטת האסתטיקה, כאמור. קצב פריסאי נראה כגוש בשר שתקעו בו שתי עינים, וגוש בשר יותר אמרפי משוטר פריסאי קשה לתאר.

פעם חקרתי בעיני, ונאמר לי שכאשר הם נלקחים לשירות הם צעירים, גבוהים ויפים. הם מוקינים, מתכערים, משמינים ומתננסים תוך כדי מגע בלתי פוסק עם הצדדים האפלים של החיים, שהגרוע בהם הוא הבטלה.

מי הביא אותו?

א ינני מתיימר להיות מדעי, ואין לי כל סטטיסטיקה להסתייע בה. אולם מי שראה פעם סרטים צרפתיים כמו משפחת גופי, ומי שקרא פעם את פרנסואז ראשיגוזר של ז'יל רנאר, יסכים אתי שהאספרי הצרפתי המדהים מבוסס בחלקו על העובדה ששכבות רחבות של העם הקתולי הן מפתחות תכונות בלתי אנושיות, כתוצאה ממתנות הטבע או מתנאים כלכליים וחברתיים.

אולם הדוגמה הקיצונית ביותר להוכחת הנחות אלה היא ללא ספק הקונסיירי', שהוא מוסד פריסאי בלעדי שאין משלו בכל העולם.

בכל בית יש קונסיירי'. איש אינו יודע מי הביא את הקונסיירי' לבית, אך הוא קיים ועומד מאז בריאת הבית. אין לו כל מעמד רשמי, כל בעלים, אפילו שם אין לו, ובכל זאת הוא יכול לרדות כרצונו בכל אוחזי פאריס.

הקונסיירי' הוא בדרך כלל אשה, אלמנה או נשואה לגבר בלתי נראה, המופיע לתעם מוזמנות לעסוק במלאכות הכבדות אומרים שמוסד זה בא לעולם בימי נפוליאון, שאהב כסתון. אם אמנם אמת בדבר, הרי המאפייה של קורסיקה היא כאין וכאפס כנגד קללה זו.

אי אפשר לשרוק

שקר בפי כל האומרים שהקונסיירי' הוא סוכן חשאי של המשטרה. הקונסיירי' אינו מקבל כל משכורת ממשלתית, ועוסק במלאכתו רק מתוך נטייה טבעית ושמת יצירה. אמנם נכון שהמשטרה יכולה ליהנות משרותיו, שהם שרות-המודיעין היעיל שבעולם, אך שרות זה הוא כולו התנדבות טהורה. כל משכורתו של הקונסיירי' היא מתת זעומה של כמה מאות פראנקים, אחת לשלושה חדשים, מאת כל דיירי הבית. אוי לו לדייר שלא נתן את המתת הוו, מוטב לו לעקור לעיר אחרת, בה אין קונסייריזם.

אותו יצור יושב בדרך כלל בכוח קטן, ספק מונגס ספק ישן, אך עיניו פקוחות תמיד. הוא רואה כל מי שנכנס אל הבית, כל מי שיוצא מהבית, וכל מי שעומד ליד הבית. אינני יודע אם יודע לכם, אך בפאריס אי אפשר לשרוק למישהו